

Les excavacions arqueològiques a Vilauba posen al descobert restes d'animals sacrificats per un brot de botulisme

Pla de l'Estany | 29-03-2023 | 15:00



La campanya d'excavacions al jaciment de la vil·la romana de Vilauba han posat al descobert restes de bòvids que haurien mort per un brot de botulisme. L'estudi de les restes òssies han permès determinar que la ramaderia va tenir un paper important en l'economia de la vil·la romana i confirmen el jaciment com un referent en l'estudi del món rural d'època romana.

Les actuacions arqueològiques d'enguany s'han centrat en l'excavació d'un gran retall situat a la part est de l'antiga edificació romana. Es tracta d'una zona perifèrica del conjunt principal de la vil·la on, a través de les prospeccions geofísiques s'havia descobert l'existència d'una important anomalia que indicava una antiga alteració del terreny.

L'excavació arqueològica ha confirmat la interpretació dels resultats de la prospecció geofísica i ha permès descobrir, al llarg de les darreres campanyes, una enorme fossa, d'uns 28 metres de llarg, 13 metres d'amplada i 1,40 metres de fondària, excavada en el terreny natural per obtenir argila per a la construcció dels alçats de tàpia dels murs de la casa durant una reforma de la vil·la realitzada vers la fi del segle I dC. La sorpresa de l'excavació ha estat el fet que, prèviament al seu rebliment, el retall fou utilitzat per abocar-hi un gran nombre de restes de òssies, l'estudi de les quals ha permès determinar que la ramaderia va tenir un paper important en l'economia d'aquesta vil·la romana.

La gran quantitat d'ossos que hi ha a l'interior de la fossa ha obligat a dissenyar una metodologia d'excavació específica amb l'objectiu de comprendre l'origen i la naturalesa d'aquest conjunt excepcional. Aquest mètode de registre es basa en la integració conjunta de les dades estratigràfiques, arqueozoològiques i del context en un únic sistema d'informació geogràfica.

Pel que fa al treball de camp, s'ha procedit a excavar i registrar mitjançant ortofotogrametries les diferents capes d'ossos, fet que ha permès numerar i situar de forma individual tots els fragments per, posteriorment, interrelacionar la seva posició amb les dades del seu estudi arqueozoològic.

La distribució dels ossos a l'interior del retall posa de manifest que aquests es llençaren majoritàriament als sectors més profunds del retall, i sobretot en dues grans cavitats, dins de les quals es podien diferenciar altres petites agrupacions. La reconstrucció del procés de rebliment de la fossa permet saber que després de l'abocament de les restes òssies el retall va quedar durant un curt període de temps obert i a l'aire lliure, tal com demostrava el fet que els ossos superiors van quedar afectats per l'acció de carnívors (gossos, etc.) i per l'aigua que s'acumulava al fons de la bassa.

L'estudi arqueozoològic de les restes recuperades a la meitat est de la fossa, realitzat per la Dra. Lidia Colominas (Institut Català d'Arqueologia Clàssica), permet avançar als arqueòlegs unes primeres conclusions sobre la composició del conjunt, la variabilitat taxonòmica i anatòmica, el nombre mínim d'animals sacrificats, la seva edat i sexe, la seva morfologia i, finalment també, determinar si es sacrificaren per una causa o amb una finalitat concreta.

L'arqueòleg i cordirector de les excavacions, Joan Frigola, ha explicat que fins al moment, l'excavació i l'estudi de les restes ja exhumades ha permès determinar que la pràctica totalitat dels ossos corresponen a bòvids?. I ha afegit que malgrat que algunes restes òssies es dipositaren mantenint encara la seva connexió anatòmica sabem que es llençaren a la fossa de forma aleatòria i sense seguir una pauta o ordre de deposició concreta, de manera que les diferents parts d'un mateix animal es trobaren disperses en àrees i capes diferents?. La identificació osteològica de gairebé totes les parts dels esquelets, així com el seu nombre total suggereixen que s'hi haurien enterrat un mínim de 14 individus, majoritàriament d'edat adulta, d'entre 6 i 8 anys, encara que també hi han 2 individus d'entre 3-6 anys, 1 individu de 2-3 anys i 2 individus de 8-10 anys. Pel que fa al sexe d'aquests animals s'ha pogut identificar un total de 3 femelles, 5 mascles i un individu castrat (bou).

A nivell morfològic, l'alçada de creu d'aquests bòvids oscil·laria entre 1,10 metres i 1,40 metres. L'estudi conclou també que les carcasses d'aquests 14 bòvids es processaren d'una forma molt diferent a les pràctiques habituals a l'època romana, abastament documentades en d'altres jaciments rurals o nuclis urbans del territori. No obstant això, és segur que es va extreure la major part de la carn.

Per la seva banda, l'arqueòleg i també codirector de les excavacions, Pere Castanyer, ha destacat que les particularitats del conjunt trobat a Vilauba fan pensar que el sacrifici d'aquests animals va ser un fet puntual en la història i que fou forçat per unes circumstàncies excepcionals i alienes a la voluntat dels seus habitants?. En aquest sentit, ha afegit que els resultats preliminars de les diverses analítiques actualment en curs permeten apuntar que la causa més probable fou una toxiinfecció alimentària causada pel bacteri *Clostridium botulinum* (botulisme)?.

Autor: Redacció